

Socialdemokratin inför 80-talet

Svensk socialdemokrati har framförallt skördat sina lagrar genom att fördela välfärd – inte genom att skapa välfärd. Hela den långa efterkrigsperioden under vilken socialdemokraterna innehade regeringsmakten producerade det svenska näringslivet ett ständigt växande överskott som regeringspolitikerna kunde fördela efter egna politiska preferenser. Även vid en nyanserad bedömning tilldelas den socialdemokratiska regeringspolitiken en mycket undanskymd roll i skapandet av denna välfärd – detta gäller till och med i den analys av den ekonomiska utvecklingen som socialdemokraterna själva gör i sitt krisprogram.

Inför 80-talet är inte huvuduppgiften att fördela välfärd. Nu står i stället som första programpunkt att skapa välfärd. En politik måste föras som i första hand inriktas på att ge förbättrade arbetsförutsättningar för framförallt det enskilda näringslivet som producerar varor för export och hemmarknad. Vad har då socialdemokraterna för politik för att skapa välfärd? Socialdemokraternas svar blir löntagarfonderna.

Det är en sak att svaret inte är trovärdigt för de politiska motståndarna. Men kan svaret vara trovärdigt för det egna partiet och för dess aktiva. Löntagarfonds-förslaget har inte vuxit fram som ett svar på näringslivets krav på politiska åtgärder. Löntagarfonds-förslaget är i stället re-

sultat av interna krav på socialistisk frontframflyttning i hård konfrontation med praktiskt taget allt vad som finns av företrädare för svenskt näringsliv. I den interna socialdemokratiska debatten har krav ställts på att man skall gå ytterligare steg mot omfördelning av vinsten i näringslivet. Svaret på detta är löntagarfonderna. De är välfärdsfördelande – inte välfärdsskapande. De förutsätter välfärd – skapar inte välfärd.

Det mest betecknande för socialdemokratin inför 80-talet är nog egentligen inte att man tagit upp löntagarfonderna på dagordningen en gång i tiden utan att man nu inte förmår stryka dem. I mitten av sjuttio-talet med övervinståren kunde fördelningsfrågan fortfarande förefalla aktuell. Då föddes också löntagarfonderna. Fördelningsfrågan är nu inte längre aktuell och löntagarfonderna borde då rimligen strykas från dagordningen. Men i början av åttiotalet förmår inte den socialdemokratiska partiledningen – som naturligtvis inser alla de sakliga problemen i ekonomin som skulle följa av löntagarfonder – anpassa politiken till den ändrade ekonomiska omvärlden. Den socialdemokratiska politiken syftar därmed inte i första hand till att lösa problem i det svenska samhället utan mera till att lösa problem i det socialdemokratiska partiet.